

Ўзбекистон адабиёти ва сан'ати

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬАТИ

Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqsa boshlagan

2005-yil, 11-mart • № 11 (3788)

Озод ШАРАФИДДИНОВ

МИЛЛАТ ФИДОЙИЛАРИ

Ха, улар чиндан ҳам, ёш ҷулполн таъбири билан айтганда, миллатнинг фидойи ходимлари эдилар. Тарихда улар «жадид» деган ном билан доворук чиқарилар. Бугун ана шу жадидлар кўчасида катта байран. «Маънавият» наширинг биринчи марта улардан кўпчиликнинг асарларини нашр этиди ва бугун XX аср мобайнида бизнинг кўз ўнгизмизда маҳумроқ бир шакла эга бўлиб келган жадид адабиёти яничка салмоқ ва салобат касб этиб, бор бўйича рўйрост намоён бўлди. Ҳозир босмадан чиқсан ва китобхонлар кўлига этиб борган асарлар Бехбудий, Абдулла Авлоний, Мунаввар Кори Абдурашидхонов, Фитрат, Чўпон, Камий, Сидик Кондайлий, Ибрат, Ажзий, Сўфизода, Абдулхамид Мажидий, Сайд Ахорий, Мискин, Хислат, Тавалоларнинг қаламига мансубиди. 2005 йили шу туркума яна Исмоил Гаспирали, Ҳожи Муин қабиларнинг асарлари нашр этишини мўлжалланган. Бутун бошхи кутубхона! Доно хикматлар, қимматли панд-насиҳатлар, терапия мулоҳазалар, кўламли талқинлар хазинаси!

Хеч шубҳа йўқ— бу китоблар близларнинг ота гаримиз ва бололаримиз чуқур фикрлайдиган одамлар бўлгандан, миллатни ўтишиб ва маърифатли килиш масадида ёниб яшаганларидан, XX аср бошларидэй ўзбекистон хәтига,

унинг истиқоб-

лига теран на-
зар ташллагани-

дан гувоҳлик беради. Савол ту-
ғилади: ҳўш, шундай экан, нега
улар юз йил мобайнида тўла-
рок ва тартиблорик равишда
чот этилмади? Бунинг сабаби
шундаки, жадидлар, менинг
назаридам, умуман бахтикар, омади юришмаган, ҳётда
етарли ижтимоий таян топол-
маган одамларга ўшайди.

Жаҳон тарихини титкилаб
кўрсангиз, жадидлар каби кис-
мати бунчалик аячли бўлган
бошча ижодкорларни кўрмай-
сиз. Уларни, аввало, чор хуку-
мати, унинг охранини ѡзиги
мактабларда хар хил
куфона гаплар ўқитиларди.

Жадидлар ана шундай оғир
шароитда ҳаракат қилишга
маҳбур бўлишган. Шунга қара-
май, улар кўпинча ўз ҳисобла-
ридан мактаблар очигаш, да-
слабки мактабларни кўриши-

шатлини йўқотувчи одамлар
деб қарашади. Ҳатто айрим
руҳонийлар ва дин пешволари
жадидларни асрӣ ақида-
ларга таҳдид соловчи, алла-
кандай янгиликларни тарғиб
қиливчи, авомни диндан қай-
таришидан ҳам тоймайдиган
одамлар, деб ҳисоблар эди.

Авомнинг ўзи ҳам жадидлар
уларнинг манфаати йўлида ку-
рашаётган одамлар эканини
англаб етган эмасди. Уларнинг
назариди, жадидлар очган
янги мактабларда хар хил
куфона гаплар ўқитиларди.

Жадидлар ана шундай оғир
шароитда ҳаракат қилишга
маҳбур бўлишган. Шунга қара-
май, улар кўпинча ўз ҳисобла-
ридан мактаблар очигаш, да-
слабки мактабларни кўриши-

шатлини йўқотувчи одамлар
деб қарашади. Ҳатто айрим
руҳонийлар ва дин пешволари
жадидларни асрӣ ақида-
ларга таҳдид соловчи, алла-
кандай янгиликларни тарғиб
қиливчи, авомни диндан қай-
таришидан ҳам тоймайдиган
одамлар, деб ҳисоблар эди.

Хадидларни махаллий
бойлар ҳам унчалик ёктирами-
ган. Жадидларнинг ғоялари
уларнинг ҳавфли кўнгар, авом-
нинг ўйганини уларнинг ман-
фрагита эди эди. Шунинг учун
жадидларга осойиштади
бузувчи, жамиятдаги ҳар хил
табакалар ўртасидаги ҳамжи-

Давоми иккичи бетда.

ОЙБЕК

Ўзича тушмаган осмондан Ойбек,
Яралмиш меҳр ила армондан Ойбек.

Агарчи давр уни тилдан аюри,
Вале айрилмади иймондан Ойбек.

Уни ўз лафзига зор айлаганлар,
Қувонниншларки: қолди сондан Ойбек.

Ҳасад ғавғосио миннат жафоси,
Не кўрди ул бузуг даврондан Ойбек?

Эзилган кифтларида ўзбаки тўн,
Ўтиб келди очик зиндидан Ойбек.

Ахир инсон эди ул камтариш зот,
Садоқат истади иймондан Ойбек.

Уни ўйлантириб миллат камоли,
Кечирмии дардларини юндан Ойбек.

Зарифа опамизким — кувват олмиш,
Ўзи тог бўлса ҳам райҳондан Ойбек.

Ватандан кетмаган, сингимиш Ватанга,
Етишган шу улуг карвондан Ойбек.

Ўзи ўйк, жисми ўйк, лек кўзлари бор,
Навонидек бокар айвондан Ойбек.

Сирохиддин САЙИД

МАДАНИЙ ҶАЁТ

11-18 марта кунлари Ўзбекистон давлат консерваториясида Назири Ахмедова номидаги II республика хонандадар танлови бўлиб ўтади.

Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, Бастакорлар узошимаси, Консерватория, Т.Содиков номидаги ҳалқаро мусика ҳайрия жамғармаси ҳамкорлигидаги ўтадиган мазкур танловнинг асосий максади юртимизда камол топлаётган ёш вокал ижорчиларни қашф этиши ва уларни рагбатлантиришдир.

Дастлабки танловдан фарқи равишда бу сафар йигитлар ҳам ўз имкониятларни синаб кўрадилар. Ёдингизда бўлса, ўтган йили фикат аёл хонандадар ўзаро белашган эдилар.

Танловда иштирок этадиган барча ёш истеъодларга омад ёр бўлсин.

***
Ўзбекистон давлат консерваториясида
республика мисанъати ва маданият таълими тизимидағи
олий ўқув юртларида таҳсил олалёт-
ган корақалпак талаబаларининг кон-
цертига бўлди.

Маданият ва спорт ишлари вазири
ҳамкорлигидаги ўтказилган бу концерт
«Ўзбекистон — ватанном маним» деб
номланниб, унда Санъат институти,
Миллий рақс ва хореография олий
мактаби талаబалари ҳам қатнаш-
дилар.

Ўзбек, корақалпак ва жаҳон ҳалқарининг мусика асарларидан ту-
зилган концертнинг бадийи раҳба-
ри Ўзбекистонда хизмат кўрсатган

артист, профессор Феруза Абдура-
химова, режиссёр — Ҳайдарали Ко-
симов.

М.КАРИМОВА

***
Республика киночилар уйида 28
феврал ва 1 марта кунлари 2004 йил-
да суратга олинган бадийи ва ҳу-
жатли фильмлар намойиси бўлди.
Кинохулислар ушбу тадқимот кун-
ларидан кинорежиссёр Хилол Наси-
мовининг «Афанди ва Азроил»,
Ёлқин Тўйиневнинг «Оразу ортида»,
Юсуф Розиковнинг «Эрқак», Собир
Назармуҳаммединовнинг «Девона»
фильмларини ва бир кичка ҳуҷат-
ли асарларни кўрдилар.

2 марта кунда ёшларни кўрсатган

Миллий рассомлик ва дизайн
инstitutiда бўлиб ўтган имий-на-
зарий конференция «Ўзбекистон
санъати — ёшларни кўрсатиб

фильмлар юзасидан мухокама бўлиб
ўтди. Уни «Ўзбеккино» милий
агентлиги раҳбари Мурод Мұхам-
мад Дуст бошқарди. Санъатнос-
лик Фаннари номидаги Ҳанжара
Абулқосимовнинг 2004 йилда
суратга олинган кинофильмлар
ҳақидаги, адабийтшунор Найм Кар-
имовнинг «Истиқлол ғоялари ҳуж-
жатли экран талқининда» деб ном-
ланган майорузларни тингланди.

Шундан сўнг мухокама жаҳрани
ўтди. Унда иккисидан бўлган
масалалардан тортиб, филм сценарийлари
қадар, рўй-рост фикр юртитди. Кинорежиссёrlар Шуҳ-
рет Аббосов, Мэлс Абзалов, Юсуф
Розиков ва Укун Назаровлар ўз-
бекинида ўзбек киносининг бу-
нинг ўзарига юлиб олинниб, давомидан
мазкур матрасири ўйк, кофияси тай-
инис ўта бачанка матн уланиб ижро этил-
ди. Экран титр матнида эса «Абдулла Ори-
пов — Бобур Бобомурод сўзи» деб берил-
ди.

Бу — аввалим бор, устоз шеърига, она ҳо-
тирасига нисбатан ҳурматлизинг ва одоб-

реннида. Мазкур тадбир Бадийи
академия ҳамда «Камолот» ёшлар
харакатининг Мирзо Улугбек тумаш-
ни бўламиш ҳамкорлигига ташкил

иётилди. Конференцияда ёш олимлар —
бакалаврлар, магистранлар, аспи-
рант ва ёш педагоглар катнаш-
дилар. Санъатнослик бўлими
магистранлари Д.Умарова,

Б.Култошев янги имий мавзуларни
энг яхши ўрганган тадқикот-
чи сифатидан сориндор бўлди-
лар.

Н.Култошева, К.Нишинова шун-
гидек, М.Тўхтаева, М.Муҳамедова,
Д.Алимурова, Н.Эргашева каби
ёш тадқикоти ва ёш педагоглар
нинг ишлари ҳам алоҳида тақдир-
ланди.

Дониёр БЕГИМКУЛОВ

Б.Култошев янги имий мавзуларни
энг яхши ўрганган тадқикот-
чи сифатидан сориндор бўлди-
лар.

Н.Култошева, К.Нишинова шун-

гидек, М.Тўхтаева, М.Муҳамедова,
Д.Алимурова, Н.Эргашева каби
ёш тадқикоти ва ёш педагоглар
нинг ишлари ҳам алоҳида тақдир-
ланди.

«Муножот»

— Ҳақ даргоҳига сафар тадоригини кўриб

кўрсатиб ўтди.

«Муножот»

— Ҳақ даргоҳига сафар тадоригини кўриб

кўрсатиб ўтди.

«Муножот»

— Ҳақ даргоҳига сафар тадоригини кўриб

кўрсатиб ўтди.

«Муножот»

— Ҳақ даргоҳига сафар тадоригини кўриб

кўрсатиб ўтди.

«Муножот»

— Ҳақ даргоҳига сафар тадоригини кўриб

кўрсатиб ўтди.

«Муножот»

— Ҳақ даргоҳига сафар тадоригини кўриб

кўрсатиб ўтди.

«Муножот»

— Ҳақ даргоҳига сафар тадоригини кўриб

кўрсатиб ўтди.

«Муножот»

— Ҳақ даргоҳига сафар тадоригини кўриб

кўрсатиб ўтди.

«Муножот»

— Ҳақ даргоҳига сафар тадоригини кўриб

кўрсатиб ўтди.

«Муножот»

— Ҳақ даргоҳига сафар тадоригини кўриб

кўрсатиб ўтди.

«Муножот»

— Ҳақ даргоҳига сафар тадоригини кўриб

